

ĐỀ CƯƠNG HỌC PHẦN
KHU VỰC HỌC ĐẠI CƯƠNG
General Area Studies

1. Mã học phần: ITS1104

2. Số tín chỉ: 3

3. Học phần tiên quyết: Không

4. Ngôn ngữ giảng dạy: Tiếng Việt

5. Giảng viên (họ và tên, chức danh, học vị, đơn vị công tác):

Họ và tên: Nguyễn Thu Hằng

Chức danh, học hàm, học vị: Giảng viên, Tiến sỹ Lịch sử

Thời gian và địa điểm làm việc: Khoa Quốc tế học, Trường ĐHKHXHNV - ĐHQGHN

Địa chỉ liên hệ: Khoa Quốc tế học, Trường ĐHKHXHNV

336 đường Nguyễn Trãi, Quận Thanh Xuân, Hà Nội

Điện thoại cơ quan: +84.3 8584599

E mail: hangnt1242@gmail.com

6. Mục tiêu của học phần (kiến thức, kỹ năng, thái độ):

Học phần cung cấp cho sinh viên phương pháp tiếp cận, hệ thống các khái niệm căn bản của nghiên cứu một quốc gia và một khu vực, những kiến thức về những khu vực quan trọng trên thế giới như: con đường phát triển của quốc gia và khu vực, đặc điểm hệ thống chính trị, mô hình kinh tế, bản sắc văn hoá, quan hệ quốc tế, hội nhập khu vực và xung đột khu vực.

7. Chuẩn đầu ra của học phần (kiến thức, kỹ năng, thái độ):

a. Về kiến thức:

+ Người học nắm được những phạm trù và khái niệm đại cương về chủ thể quốc gia (Nation-state).

+ Người học hiểu được những phạm trù và khái niệm đại cương về một khu vực (Region).

+ Người học giải thích các quan điểm và phương pháp tiếp cận trong nghiên cứu quốc gia và khu vực

+ Người học nhận biết kiến thức cơ bản về một số khu vực quan trọng trên thế giới

+ Người học áp dụng kiến thức nghiên cứu khu vực học vào nghiên cứu trường hợp quốc gia cụ thể.

b. Về kỹ năng:

+ Người học phát triển kỹ năng thu thập tài liệu, đọc và phân tích tài liệu nghiên cứu các khu vực và quốc gia.

+ Người học rèn luyện kỹ năng làm việc theo nhóm, hợp tác trong công việc sau này

+ Người học có kỹ năng thảo luận, trình bày và bảo vệ quan điểm trong tiếp cận một khu vực.

c. Về thái độ:

+ Người học lắng nghe, nhận biết các vấn đề về quốc gia, khu vực

+ Người học có cách tiếp cận khoa học đối với các khu vực và quốc gia với tư cách chủ thể của hệ thống quốc tế

+ Người học nhận thức được đúng đắn vị trí của Việt Nam trong bối cảnh khu vực và thế giới, vận dụng những kinh nghiệm quốc tế để phát triển Việt Nam trong bối cảnh hiện nay

8. Phương pháp kiểm tra, đánh giá:

Hình thức	Tính chất của nội dung kiểm tra	Mục đích kiểm tra	Trọng số
Kiểm tra, đánh giá thường xuyên	Mục tiêu bậc 1 và 2: - Chủ yếu về lý thuyết, bước đầu đòi hỏi hiểu sâu.	- Đánh giá khả năng nhớ, tái hiện các nội dung cơ bản của học phần và kỹ năng làm việc nhóm, khả năng trình bày, thuyết trình một vấn đề lý luận cơ bản.	10%
Kiểm tra, đánh giá định kỳ	Mục tiêu bậc 2 và 3: - Chủ yếu về lý thuyết, hiểu sâu và có liên hệ thực tế.	- Đánh giá kỹ năng nghiên cứu độc lập và kỹ năng trình bày.	30%
Kiểm tra cuối kỳ	Mục tiêu bậc 1, 2 & 3: - Hiểu sâu lý thuyết, đánh giá được giá trị của lý thuyết trên cơ sở liên hệ lý luận với thực tế.	- Đánh giá trình độ nhận thức và kỹ năng liên hệ lý luận với thực tiễn.	60%
Tổng:			100%

9. Giáo trình bắt buộc:**9.1. Học liệu bắt buộc:**

1. Lương Văn Kế: Nhập môn khu vực học. Giáo trình. NXB ĐHQG HN, 2011.
2. Lương Văn Kế: Hội nhập của Liên minh Châu Âu. Tập bài giảng. Khoa Quốc tế học. Trường ĐHKHXH&NV, Hà Nội, 2013.
3. Lương Văn Kế: Văn hoá Châu Âu. Lịch sử. Thành tựu. Hệ giá trị. NXB Giáo dục VN. Hà Nội. 2010
4. Lương Văn Kế: Văn hoá Bắc Mỹ trong toàn cầu hoá. NXB Giáo dục VN. Hà Nội. 2011.
5. Fernand Braudel: Tìm hiểu các nền văn minh trên thế giới. Người dịch: Trần Hương Liên – Hoàng Việt. NXB KHXH. Hà Nội. 2004.
6. George Condominas: Không gian xã hội vùng Đông Nam Á. Người dịch: Ngọc Hà, Thanh Hằng. NXB Văn hoá. Hà Nội. 1996.

9.2. Học liệu tham khảo:

8. Lương Văn Kế: Đảng chính trị Phương Tây và Cộng hoà liên bang Đức. NXB Thế giới. Hà Nội. 2009.
9. Tadao Umesao: Lịch sử nhìn từ quan điểm sinh thái học. Người dịch: Nguyễn Đức Thành, Bùi Anh Tuấn. NXB Thế giới. Hà Nội. 2007.
10. Nguyễn Văn Huyền (chủ biên): Hệ thống chính trị Anh, Pháp Mỹ. NXB Lý luận chính trị. Hà Nội. 2007.
11. Lim Chong Yah: Đông Nam Á. Chặng đường dài phía trước. NXB Thế giới. 2002.
12. Khoa Quốc tế học: Nghiên cứu quốc tế. Một số vấn đề lý luận và thực tiễn. NXB ĐHQG HN. 2011.
13. Khoa Quốc tế học: Hội nhập khu vực. Quan điểm của EU&ASEAN. NXB Thế giới. Hà Nội. 2012.
14. Đỗ Tiến Sâm (chủ biên): Sự phát triển văn hoá và con người ở một số nước và vùng lãnh thổ Đông Á. NXB Khoa học xã hội. Hà Nội. 2012.
15. Bernard Lewis: Lịch sử Trung Đông. Nguyễn Thọ Nhan dịch. NXB Tri thức. Hà Nội. 2008.
16. Claude Lévi-Strauss: Nhiệt đới buồn. Người dịch: Ngô Bình Lâm. NXB Tri thức. Hà Nội. 2009.
17. Hà Mỹ Hương: Nước Nga hậu Xôviết. NXB Chính trị quốc gia. Hà Nội. 2009.
18. Các tạp chí chuyên ngành: Nghiên cứu Châu Âu, Nghiên cứu Đông Nam Á, Nghiên cứu Châu Phi & Trung Đông, Nghiên cứu Đông Bắc Á, Nghiên cứu Đông Nam Á, Châu Mỹ ngày nay, Những vấn đề kinh tế và chính trị thế giới.
10. Tóm tắt nội dung học phần:

Học phần cung cấp kiến thức lý luận cơ bản bao gồm hai mảng bộ phận: (i) *Những kiến thức về mặt phương pháp luận hay lý luận* (theoretical level), bao gồm 6 chương với các khái niệm cơ bản nhất về khu vực, khu vực học, các cách tiếp cận của khu vực học, lịch sử ngành khu vực học, khái niệm quốc gia với đặc điểm cấu trúc – chức năng và sức mạnh tổng hợp của nó, các không gian văn hoá - văn minh, Khu vực như một đối tượng cơ bản của khu vực học; (ii) *Những kiến thức cơ bản về 8 khu vực quan trọng trên thế giới*: Khu vực Đông Á, Đông Nam Á, Nam Á, Tây Âu, Đông Âu, Trung Đông - Châu Phi, Bắc Mỹ, Mỹ Latinh. Mỗi khu vực đều được phân tích trên các khía cạnh địa lý, lịch sử, chính trị, kinh tế, văn hoá và quan hệ quốc tế của từng khu vực giúp người học lý giải, nhận thức về khu vực, quốc gia trên thế giới.

11. Nội dung chi tiết học phần:

PHẦN THỨ NHẤT: LÝ THUYẾT ĐẠI CƯƠNG

CHƯƠNG I

ĐỐI TƯỢNG, NHIỆM VỤ, PHƯƠNG PHÁP VÀ LƯỢC SỬ NGÀNH KHU VỰC HỌC

1. Các khái niệm Khu vực và Khu vực học
2. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu của Khu vực học
3. Mục đích nghiên cứu của Khu vực học
4. Nhiệm vụ của Khu vực học
5. Phương pháp nghiên cứu trong Khu vực học
6. Tính chất liên ngành của Khu vực học

Câu hỏi gợi ý

CHƯƠNG II

LƯỢC SỬ NGÀNH KHU VỰC HỌC

1. Nghiên cứu khu vực học ở nước ngoài
2. Nghiên cứu khu vực học ở Việt Nam
3. Một số tác giả và công trình nghiên cứu quan trọng

Câu hỏi gợi ý

CHƯƠNG III

QUỐC GIA: ĐỐI TƯỢNG CƠ BẢN CỦA KHU VỰC HỌC

1. Khái niệm quốc gia
2. Tương quan giữa dân tộc và quốc gia

3. Các yếu tố địa lý cấu thành quốc gia
  4. Bản chất chính trị của quốc gia
  5. Đặc trưng không gian của quốc gia
    - 5.1. Lãnh thổ
    - 5.2. Quản lý lãnh thổ quốc gia
    - 5.3. Thủ đô và khu trung tâm
    - 5.4. Biên giới và vùng biên
    - 5.5. Đặc tính địa chính trị của quốc gia
  6. Tổ chức chính trị-xã hội
    - 6.1. Chính đảng
    - 6.2. Tuyển cử
    - 6.3. Xã hội dân sự
    - 6.4. Phong trào chính trị-xã hội
- Câu hỏi gợi ý

CHƯƠNG IV

SỨC MẠNH TỔNG HỢP QUỐC GIA

1. Khái niệm sức mạnh tổng hợp quốc gia
  2. Các yếu tố cấu thành sức mạnh tổng hợp quốc gia
  3. Phương pháp xác định sức mạnh tổng hợp quốc gia
  4. vấn đề sức mạnh mềm quốc gia
  5. Quy tắc sử dụng sức mạnh quốc gia
- Câu hỏi gợi ý

CHƯƠNG V

CÁC KHÔNG GIAN VĂN HOÁ

1. Văn hoá và văn minh
  - 1.1. Khái niệm văn hoá
  - 1.2. Khái niệm văn minh
  - 1.3. Văn hoá, văn minh với không gian và thời gian
2. Các cấp độ không gian văn hoá
  - 2.1. Không gian văn hoá và không gian xã hội
  - 2.2. Các cấp độ không gian văn hoá
3. Văn hoá trong thời đại toàn cầu hoá
  - 3.1. Khái niệm bản địa hoá, khu vực hoá và toàn cầu hoá

3.2. Văn hoá dân tộc trong khu vực hoá và toàn cầu hoá

Câu hỏi gợi ý

CHƯƠNG VI

KHU VỰC: ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU CƠ BẢN CỦA KHU VỰC HỌC

1. Những khuôn khổ địa lý khác nhau của khái niệm khu vực

2. Những khía cạnh chủ yếu của khu vực

2.1. Đặc điểm địa lý khu vực

2.2. Đặc điểm lịch sử khu vực

2.3. Đặc điểm các nền chính trị khu vực

2.4. Đặc điểm các nền kinh tế khu vực

2.5. Đặc điểm các nền văn hoá khu vực

2.6. Đặc điểm quan hệ quốc tế ở khu vực

3. Xu thế phát triển của khu vực

Câu hỏi gợi ý

PHẦN THỨ HAI: ĐẶC ĐIỂM CÁC KHU VỰC TRÊN THẾ GIỚI

CHƯƠNG VII

KHU VỰC ĐÔNG NAM Á

1. Đặc điểm địa lý khu vực

2. Đặc điểm lịch sử khu vực

3. Đặc điểm chính trị khu vực

4. Đặc điểm kinh tế khu vực

5. Đặc điểm văn hoá khu vực

6. Quan hệ quốc tế bên trong khu vực

7. Những xu thế phát triển của khu vực

Câu hỏi gợi ý

CHƯƠNG VIII

KHU VỰC ĐÔNG Á

1. Đặc điểm địa lý khu vực

2. Đặc điểm lịch sử khu vực
3. Đặc điểm chính trị khu vực
4. Đặc điểm kinh tế khu vực
5. Đặc điểm văn hoá khu vực
6. Quan hệ quốc tế bên trong khu vực
7. Những xu thế phát triển của khu vực

Câu hỏi gợi ý

CHƯƠNG IX KHU VỰC NAM Á

1. Đặc điểm địa lý khu vực
2. Đặc điểm lịch sử khu vực
3. Đặc điểm chính trị khu vực
4. Đặc điểm kinh tế khu vực
5. Đặc điểm văn hoá khu vực
6. Quan hệ quốc tế bên trong khu vực
7. Những xu thế phát triển của khu vực

Câu hỏi gợi ý

CHƯƠNG X KHU VỰC TÂY ÂU

1. Đặc điểm địa lý khu vực
2. Đặc điểm lịch sử khu vực
3. Đặc điểm chính trị khu vực
4. Đặc điểm kinh tế khu vực
5. Đặc điểm văn hoá khu vực
6. Quan hệ quốc tế bên trong khu vực
7. Những xu thế phát triển của khu vực

Câu hỏi gợi ý

CHƯƠNG XI KHU VỰC ĐÔNG ÂU

1. Đặc điểm địa lý khu vực
2. Đặc điểm lịch sử khu vực
3. Đặc điểm chính trị khu vực

4. Đặc điểm kinh tế khu vực
5. Đặc điểm văn hoá khu vực
6. Quan hệ quốc tế bên trong khu vực
7. Những xu thế phát triển của khu vực

Câu hỏi gợi ý

CHƯƠNG XII

KHU VỰC CHÂU PHI-TRUNG ĐÔNG

1. Đặc điểm địa lý khu vực
2. Đặc điểm lịch sử khu vực
3. Đặc điểm chính trị khu vực
4. Đặc điểm kinh tế khu vực
5. Đặc điểm văn hoá khu vực
6. Quan hệ quốc tế bên trong khu vực
7. Những xu thế phát triển của khu vực

Câu hỏi gợi ý

CHƯƠNG XIII

KHU VỰC BẮC MỸ

1. Đặc điểm địa lý khu vực
2. Đặc điểm lịch sử khu vực
3. Đặc điểm chính trị khu vực
4. Đặc điểm kinh tế khu vực
5. Đặc điểm văn hoá khu vực
6. Quan hệ quốc tế bên trong khu vực
7. Những xu thế phát triển của khu vực

Câu hỏi gợi ý

CHƯƠNG XIV

KHU VỰC MỸ LATINH

1. Đặc điểm địa lý khu vực
2. Đặc điểm lịch sử khu vực
3. Đặc điểm chính trị khu vực
4. Đặc điểm kinh tế khu vực
5. Đặc điểm văn hoá khu vực
6. Quan hệ quốc tế bên trong khu vực
7. Những xu thế phát triển của khu vực

12. Lịch trình tổ chức dạy học

Tuần	Nội dung chính	Tài liệu chính cần đọc	Ghi chú
Tuần 1	<ul style="list-style-type: none"> - Giới thiệu đề cương học phần. - Khái niệm cơ bản, mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu khu vực. - Những phương pháp nghiên cứu và cách tiếp cận khu vực học. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tìm đọc giáo trình và tìm thêm các tài liệu khác. - Phân nhóm để chuẩn bị thuyết trình - Chuẩn bị học liệu - Đọc TLBB và TLTK. 	
Tuần 2	<ul style="list-style-type: none"> - Lịch sử ngành khu vực học trên thế giới và khu vực học ở Việt Nam. - Thảo luận: Phương pháp tiếp cận liên ngành trong khu vực học? 	<ul style="list-style-type: none"> - Đọc học liệu số 1 (chương 2), số 2 (chương 3) và số 16. - Chuẩn bị các nội dung cho thảo luận. - Chia các nhóm, phân nhóm trưởng, phân đọc nội dung...v.v. 	
Tuần 3	<ul style="list-style-type: none"> - Yếu tố cơ bản của quốc gia/nước. - Điểm đồng nhất và khác biệt giữa quốc gia và dân tộc. - Thảo luận: Quốc gia có vai trò như thế nào trong thời đại toàn cầu hoá? 	<ul style="list-style-type: none"> - Đọc học liệu số 2 (chương 3), 9, - Chuẩn bị các nội dung cho thảo luận. - Chia các nhóm, phân nhóm trưởng, phân đọc nội dung...v.v. 	
Tuần 4	<ul style="list-style-type: none"> - Khái niệm, yếu tố, công thức tính sức mạnh tổng hợp quốc gia. - Phân biệt được sức mạnh cứng và sức mạnh mềm. 	<ul style="list-style-type: none"> - Đọc tài liệu 1 (chương 2), 2 (ch. 4), 9. - Chuẩn bị thảo luận nhóm. - Chuẩn bị các nội dung cho thảo luận. 	

	-Thảo luận: Làm thế nào để nâng cao sức mạnh quốc gia, kinh nghiệm của các cường quốc cho Việt Nam?	- Chia các nhóm, phân nhóm trưởng, phân đọc nội dung...v.v. - Đọc tài liệu tham khảo số 14. - Giao bài tập cá nhân/tuần	
Tuần 5 Thảo luận	- Khái niệm văn hoá và văn minh, các khái niệm không gian văn hoá và không gian xã hội. - Thảo luận: Không gian văn hoá khu vực có mang bản sắc khu vực không?	- Đọc TL: 4,7,9. - Chuẩn bị các nội dung cho thảo luận. - Chia các nhóm, phân nhóm trưởng, phân đọc nội dung...v.v.	
Tuần 6	-Tính chất tổng hợp của một khu vực. - Không gian văn hoá khu vực có mang bản sắc khu vực không? - Thảo luận: Quốc gia có vai trò như thế nào trong thời đại toàn cầu hoá?	- Đọc TL: 2 (chương 3), 9. - Chuẩn bị các nội dung cho thảo luận. - Chia các nhóm, phân nhóm trưởng, phân đọc nội dung...v.v.	
Tuần 7	Kiểm tra giữa kì		
Tuần 8	- Đặc điểm chung của khu vực Đông Nam Á. - Đặc điểm khác nhau giữa khu vực lục địa và khu vực hải đảo của ĐNÁ. - Chủ đề thảo luận: Bản sắc ASEAN là gì?	- Đọc Tài liệu tham khảo số 1, 9, 11, 12, 13. - Chuẩn bị những câu hỏi cho thảo luận. -Chuẩn bị các nội dung cho thảo luận. - Chia các nhóm, phân nhóm trưởng, phân đọc nội dung...v.v.	
Tuần 9	- Đặc điểm chung của khu vực Đông Á.	- Đọc tài liệu 1, 2, 14.	

	<ul style="list-style-type: none"> - Đặc điểm khác nhau giữa Trung Quốc và các nước khác ở khu vực. - Thảo luận: Vai trò của Trung Quốc ở Đông Á trong lịch sử ? 	<ul style="list-style-type: none"> - Chuẩn bị các nội dung cho thảo luận. - Chia các nhóm, phân nhóm trưởng, phân đọc nội dung...v.v. - Đọc TLTK số 4. 	
Tuần 10	<ul style="list-style-type: none"> - Đặc điểm chung của khu vực Nam Á - Đặc điểm khác nhau giữa Ấn Độ và các nước khác ở khu vực. - Thảo luận: Văn hoá truyền thống ảnh hưởng như thế nào đến sức mạnh quốc gia của Ấn Độ? 	<ul style="list-style-type: none"> - Đọc TL 6,9. - Chuẩn bị các nội dung, câu hỏi cho thảo luận. - Chia các nhóm, phân nhóm trưởng, phân đọc nội dung...v.v. 	
Tuần 11	<ul style="list-style-type: none"> - Đặc điểm chung của khu vực Tây Âu . - Đặc điểm phát triển của khối Liên minh Châu Âu/EU. - Thảo luận: Sức mạnh mềm của Tây Âu dựa trên những cơ sở nào? 	<ul style="list-style-type: none"> - Đọc tài liệu số 1, 4, 8, 10. - Chuẩn bị các nội dung, câu hỏi cho thảo luận. - Chia các nhóm, phân nhóm trưởng, phân đọc nội dung...v.v. 	
Tuần 12	<ul style="list-style-type: none"> - Đặc điểm chung của khu vực Đông Âu - Sự khác biệt giữa Nga và các nước khác ở khu vực. - Thảo luận: Tại sao Đông Âu tụt hậu so với Tây Âu? Vai trò của nước Nga sau 1991? 	<ul style="list-style-type: none"> - Đọc tài liệu số 1, 17. - Chuẩn bị các nội dung, câu hỏi cho thảo luận. - Chia các nhóm, phân nhóm trưởng, phân đọc nội dung...v.v. 	
Tuần 13	<ul style="list-style-type: none"> - Đặc điểm chung của khu vực Châu Phi-Trung Đông. - Sự khác biệt giữa khu vực Châu 	<ul style="list-style-type: none"> - Đọc TL 1,15 - Chuẩn bị các nội dung, câu hỏi cho thảo luận. 	

	Phi với khu vực Trung Đông. -Thảo luận: Nguồn gốc các xung đột ở Trung Đông và triển vọng khu vực?	- Chia các nhóm, phân nhóm trưởng, phân đọc nội dung...v.v. - Suru tầm các bài báo có liên quan đến nội dung	
Tuần 14	-Đặc điểm chung của khu vực Bắc Mỹ. - Đặc điểm phát triển đặc thù của nước Mỹ. -Thảo luận: Yếu tố nào làm nên sức mạnh của nước Mỹ?	- Đọc tài liệu 5, 6, 8, 10. -Chuẩn bị các nội dung, câu hỏi cho thảo luận. - Chia các nhóm, phân nhóm trưởng, phân đọc nội dung...v.v. - Suru tầm các bài báo có liên quan đến nội dung	
Tuần 15	- Đặc điểm chung của khu vực Mỹ Latinh. - Đặc điểm phát triển đặc thù của các nước Mỹ Latinh. -Thảo luận: Tại sao Mỹ Latinh tụt hậu nhiều so với Bắc Mỹ? -Hướng dẫn ôn tập các nội dung thi hết môn theo hướng dẫn của giáo viên.	- Đọc TL 1,16. - Chuẩn bị các nội dung, câu hỏi cho thảo luận. - Chia các nhóm, phân nhóm trưởng, phân đọc nội dung...v.v. -Ôn tập. -Chuẩn bị thi hết môn.	

KHOA QUỐC TẾ HỌC

BỘ MÔN

GIẢNG VIÊN

TS.Nguyễn Thu Hằng